

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXXII. Soluitur quarta obiectio ex ratione naturali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

quod in morbum ipse inciderit, responderetur, non effluere hoc votum voto continentiae. PRIMVM enim, iste peccat non implendo votum, quia voluntatem habet proptam & paratam ad votum implendum, non enim vult egrotare, sed cogitur. At qui ob morbum concupiscit uxorem post votum, is non habet voluntatem implendi votum, sed habet contrariam, id est, non implendi, implendi enim contradictionem, quod quis velit continere, ut velit & velit uxorem ducere.

DEINDE, ægrotudo corporalis non pendet à voluntate egrotantis, incontinentia verò pendet. Non enim potest esse dicitur; Nemo ægrotat, nisi qui vult. at rectissime dicitur. Nemo fornicatur, nisi qui vult. Obediunt enim membra corporis ad nutum voluntatis.

DENIQUE, sanitas corporalis non est bonum absolute petendum, quia sæpe melior est ægrotudo ad vitam æternam consequendam, quàm sanitas. Vnde nullum exstat exemplum Evangelicum de ruenda sanitate, propter regnum celorum; at continentia absolute peti potest, & infallibiliter conceditur, si aliunde non sit defectus in oratione, quod bonum ad vitam æternam longè vtilius, quàm Matrimonium, & propterea consulitur & commendatur per Scripturas.

CAPVT XXXII.

Soluitur quarta obiectio ex ratione naturali.

DE VITAE sunt obiectioes, quas aduersarij sumunt ex variis incommodis, quæ videntur obesse ex coelibatu. PRIMA ratio. Coelibatus naturæ ipsi repugnare videtur, quæ frustra sexuum diuersitatem & vim generatiuam molira erit in homine, si non est coniugatum.

Hæc ratio Iouiniani est, & iam olim à S. Hieronymo refutata. Sed quia rursus à Luthero in sermone de Matrimonio, & ab Erasmo in Encomio Matrimonij reuocata in lucem est, respondemus, non esse frustra vim generatiuam, & sexuum diuersitatem, etiamsi per multa non utantur, ea siquidem, quæ propter bonum speciei in-

tura sunt, non dicuntur frustra, si à quibusdam indiuiduis exerceantur, etiam si à multis aliis non exerceantur. alioqui enim omnes herbae, omniaque poma cum seminibus nascuntur, & tamen paucissima ex eis seruntur.

SECUNDA ratio. Si omnes continerent, mundus periret: non igitur oportet omnibus continentiam prædicari.

Respondent Patres, non esse periculum, ut omnes continere velint; semper enim plures erunt imperfecti, quam perfecti, & ideo oportere omnibus prædicari, ut saltem pauci id faciant. S. HIERONYMVS libro in Iovinianum: *At dices, si omnes Virgines fuerint, quomodo stabit genus humanum? Noli metuere, ne omnes Virgines fiant. Difficilis res est Virginitas, & ideo rara, quia difficilis.*

Aliam solutionem adfert S. AVGVSTINVS capit. 10. de bono coniugali: *Novi quosdam, qui murmurent, quid si omnes velint ab omni concubitu abstinere, unde subsistet genus humanum? Utinam omnes hoc velint. Multo citius Dei civitas completeretur, & acceleraretur terminus seculi.* Hæc ille. Quod etiam clarius docet libro de bono viduitatis, capit. 23. unde & Apostolus dixit in 1. Corint. 7. *Volo omnes esse, sicut me ipsam, id est, cælibes.* Quod certè non dixisset, si non liceret omnibus cælibatum eligere, etiam si mundus finiendus esset.

Ex quo intelligimus, non esse certam opinionem eorum, qui dicunt, si soli essent in mundo Monachi & Sanctimonialia, debere eos coniungi Matrimonio ad speciem conservandam. Possent enim eiusmodi credere mundi finem adesse, ac proinde non tenerentur votum violare, ut speciem propagarent; si tamen quis defendere velit, quod nonnulli probabiliter docent, teneri ad coniugium homines in extrema illa necessitate conservandi generis humani, non esset cur votum timeret. Vota enim non possunt præscribere contra legem divinam.

TERTIA ratio. Ex cælibatu tot Monachorum, Sacerdotum, & Sanctimonialium, læditur Christiana Respublica, siquidem minuitur numerus Christianorum, nec potest commodè resisti multitudini infidelium.

Respondet S. AMBROSIVS lib. 3. de virginibus: *Nonnulli, inquit, dixisse, audivi, quòd periret mundus, defecit genus*

humanum, conjugia labefactata sunt. Quæro, quis talis
 quasiuit uxorem, qui non inuenerit? & cetera, quæ apud te
 legere poteris. Sed certè hoc tempore, si qua causa est pu-
 citatis Christianorum, & multitudinis infidelium, ea non
 cœlibatus, sed monogamia est. Turci siquidem habent
 suos quosdam religiosos, qui cœlibes esse coguntur; sed
 valde multiplicantur, quòd plures simul vxores habent.
 Non puto autem aduersarios tam esse cæcos, vt velint eum
 contra Christi legem introducere polygamiam.

Porrò causa, cur Christiani plerumque viribus infir-
 zes sint, cùm est aduersus Turcas pugnandum, non est pu-
 citas hominum, sed discordia Principum Christianorum.
 Alioqui enim Magnus Alexander exiguum exercitum ha-
 buit, sed obedientem & strenuum, ideo totum orbem ter-
 rum breui subegit. Romani quoque non multitudine, sed
 arte & disciplina vincebant. Denique, tempore Caroli Ma-
 gni res Christiana mirabiliter floruit, & tamen plurimi
 erant Sacerdotes, Monachi, & Sanctimoniales, qui cœlibat-
 um colebant.

- » QVARTA ratio. Ex cœlibatu perpetuo non raro mor-
 » bi oriuntur, qui non aliter curari possunt, quàm opere con-
 » iugali: igitur temerè vouetur eiusmodi cœlibatus. Potest e-
 » nim ac debet in eiusmodi casibus votum frangi, vt vita con-
 » sulatur. RESPONDEO, nullos morbos ex continentia, sed
 » ex crapula, & incontinentia omnes, aut ferè omnes nasci.

SED quid si morbus aliunde contractus vsu coniugij cu-
 rari possit, & aliter non possit? RESPONDET S. Bonauen-
 tura in 4. dist. 38. art. 2. quæst. vlt. nullo modo licere ob peri-
 culum morbi, vel mortis, votum continentia violare. PRÆ-
 MO, quia nullus est morbus, qui non possit alia ratione cu-
 rari, vt medici periti & pij de hac re consulti respondent. SI-
 CVNDO, quia etiam si nō posset aliter morbus curari, quàm
 voti violatione, melior est virtus continentia, quàm aliqua
 prolixitas vitæ corporalis; nam qui dant operam literis, &
 sacris meditationibus, præsertim si vitæ asperitatem admi-
 rantur, ferè certò sciunt se minuere sibi ipsis vitam, & tamen
 rectè possunt sapientia, & pietatis accessionem antepone-
 re paucis annis vitæ corporalis.

Dicas,

DICES, si ieiunij lex, aut votum, corporis valetudini vehementer noceat, potest, ac debet non seruari; cur igitur non idem dicatur de voto continentia?

RESPONDEO, non esse eandem rationem ieiunij & continentia; nam cibus ordinatur per se ad salutem individui; idcirco illo non uti cum necesse est ad salutem conseruanda, vitium est, non virtus, proinde nec voti materia. At conjugij actus non ordinatur per se ad salutem individui, immo potius nocet. Quod si quando prodesse posset, solum esset per accidens, neque id omnino certo. non autem licet propter incertum, & per accidens, omittere voti impletionem, quae certo & per se bona est. & simile est, si quis me velit occidere, nisi furtum faciam. non enim licet furari, etiamsi alioqui teneat seruare vitam; nam furtum non est medium per se institutum ad vitam seruandam, sed solum per accidens prodesset, ex mala alterius voluntate. Refert Martinus CROMERVS lib. 29. de rebus Polonicis, Casimirum quendam regis filium miraculis post obitum claruisse, qui maluerat mori, quam foeminae admisceri, ut ei medici suadebant. Vide de hoc argumento plura apud Michaellem Medinam lib. 4. de continentia, controuersia 4.

QVINTA ratio. Propensio ad gignendam prolem naturalis est & bona, quippe quae etiam in natura integra fuisset, & in omnibus animantibus est: at impedire naturalem, ac bonam propensionem, quod faciunt qui caelibatum perpetuum colunt, peccatum est, cum id nihil sit aliud, quam natura, ac Deo ipsi, qui naturam instituit reluctari: igitur non licet caelibatum perpetuum colere illis, qui propensionem ad gignendum sentiunt. Atque haec est ratio, ob quam Lutherus in sermone de Matrimonio dicere ausus est, non esse preceptum, sed plus quam praecipuum, illud: *Crescite, & multiplicamini*, Genes. I.

RESPONDET Michael Medina libro 4. de continentia cap. II. impedire alterum ne operetur iuxta naturalem propensionem, ut si quis cogat aliquem perpetuum continere, peccatum esse; non autem esse peccatum impedire in seipso naturalem propensionem, ut si quis sponte sua perpetuum contineat: quia ius, & iniuria ad alterum referuntur, nec enim aliquis proprii sibi ipse iniuriam facere potest.

At si ita est, cur peccatum erit occidere seipsum? **THOMAS** in 2. 2. quæst. 64 art. 5. ideo affirmat peccatum esse, seipsum occidere, quod sit contra naturæ propensionem: et si peccatum est occidere se, quia id pugnat cum naturali propensione, cur non erit peccatum nolle filios procreare, cum id etiam pugnet cum naturali propensione? **FRANCISCUS VICTORIA** in relectione de homicidio, & **DOMINICUS à Soto** lib. 5. de iustitia & iure, q. 1. art. 5. respondent propensionem ad generandum esse quidem naturalem, tamen non convenire homini, ut homo est, sed ut convenit cum bestia ad propensionem ad viuendum, & naturalem esse, & convenire homini ut homo est: propterea peccatum esse seipsum occidere, quod id sit contra propensionem hominis naturalem: at non generare non esse peccatum, quod non sit contra propensionem propriè humanam.

Sed non videtur hæc responsio plenè satisfacere; nam propensio ad generandum non est propriè humana, quia tribuitur communis cum bestiis, certè multò minus propensio ad viuendum erit propriè humana, cum sit homini communis cum omnibus viventibus. dicent fortassè, generare convenire homini ratione corporis tantùm, vivere autem ratione corporis, & ratione animæ. At hoc loco non differimus nisi de vita corporali. præterea ipsum vivere, & esse, nonne commune est cum aliis rebus? deinde si occidere seipsum esset peccatum, quia est contra naturalem hominis propensionem: certè etià velle occidi ab alio & optare mortem, esset peccatum, quia id etiam est contra hominis propensionem naturalem; nam **IOAN. 21** Petro dicitur: *Cum fueris alius cinget te, & ducet quò tu non vis.* Et **2. Corin. 12** Paulus ait: *Cupimus non spoliari, sed superuestriri. Et tamen quis dixerit peccasse eundem Paulum, cum ait: Cupio dissolvi, & esse cum Christo.* **PHILIPPEN. 1.** & **S. Ignatium**, cum ipse scribit in epistola ad Romanos summo ardore cupere a bestiis deuorari.

Denique constat, consilium esse sanctissimum, cum quò inuaditur à latrone, & non potest mortem euadere, nisi latronem occidendo, ut mortem potius oppetat, quàm inferat, etiamsi id maximè videatur contra naturæ inclinationem.

Respon-

RESPONDEO igitur, duplicem esse hominis inclinationem naturalem; ynam in rem absolutè, & secundum se consideratam; alteram in rem consideratam cum omnibus circumstantiis. Nam si consideres mortem secundum se, morbum, ieiunium, atque alia id genus, naturaliter abhorrebis. *mors, morbus, ieiunium, & cetera aliud!* at si consideres mortem, morbum, & similia, vt materiam patientiæ, vt viam ad cælum, vt occasionem glorificandi Deum, iam incipies affici & appetere. Quia verò posterior propeusio sola est verè, ac propriè humana, quia est secundum rectum iudicium rationis, ideo cõtra illam facere peccatum est. Est enim id pugnare cum ratione, atq; ideo cum ipso iure naturæ, & cum Deo auctore naturæ.

Porro cœlibatus etsi est contra priorem inclinationem, non tamen contra posteriorem, immò conformis est posteriori illi inclinationi, quia est medium ad purius, & feruentius amandum Deum. At occisio sui ipsius est cõtra vtramq; inclinationem, nisi fortè à Deo præcipiatur, idcirco nunquam licet semetipsum occidere, nisi Deus iubeat; nam si Deus iubeat, poterit appeti vt mediũ ad maius bonum, id est, ad implendam Dei voluntatem, & gratiam eius promerendam: *Melior est enim misericordia Domini super vitas*, Psal. 62. At extra hunc casum, nunquam potest esse medium ad maius bonum; nam bona omnia vel corporalia, vel spiritualia sunt; corporalium fundamentum est vita, idcirco fieri non potest, vt occisio sit medium ad maius bonum corporale. Spiritualia verò sunt actus liberi arbitrij, proinde à voluntate pendent, nec est vllum eiusmodi bonum, quod non possit haberi sine sui ipsius occisione.

SEXTA ratio. Virginitas non est virtus, sed res omnino indifferens; nam virtutes per se experuntur, virginitas autem non est bona, nec appetibilis, nisi relata ad aliud, id est, ad Deum purius orandum & colendum. Præterea virtutibus omnibus contraria sunt vitia, virginitati autem nullum opponitur vitium, non igitur virginitas materia voti esse potest.

RESPONDEO, virginitatem absolutè consideratam, vt solùm dicit negationem quandam coniugij, non esse virtutem; sed eandem, vt est perfecta quædam refrænatio concupiscentiæ, & proinde medium ad melius, ac purius Deum colen-

colendum, omnino esse virtutem, immò vt S. FVLGENCIUS notauit in epist. 3. cap. 4. ad eò virtus est virginitas, vt a virtute nomen acceperit; quomodo etiam mortem appetere absolute non est virtus, tamen mortem appetere ad fidem, & patriam defendendam, virtus est fortitudinis. Verum est tamen virginitatem antequam Deo per votum consecratur esse virtutem specialem, & ideo non habere contrarium virtutum. Est enim, si absque voto consideretur, actus quidam perfectus, & heroicus temperantiæ, & idcirco non virtutum opponitur, sed aliquid minus bonum. Vicia enim opponuntur actibus necessariis virtutum, non autem actibus perfectis, & heroicis. Vide S. Thomam in 2, 2. q. 152.

» SEPTIMA ratio est Erasmi in colloquio Proci & Pule-
 » læ, vbi petulantissimè loquitur; Pomarium melius est, quod
 » post flores fructus parit; vitis melior, quæ amplectitur
 » lum, vel vltimum, vni grauida est, quàm quæ humi iacet
 » computrescit; rosa felicior, quæ manu hominis accedit,
 » delectans interim oculos, & narès, quàm quæ senescit in
 » tice; vinum felicius, quod bibitur antequam acescat, ex quo
 » bus illud efficere contendit, vt coniugium melius, magis
 » quæ expetendum videatur, quàm cælibatus. Illud etiam
 » dit, vnam virginem si nubat, posse multas virgines parere,
 » proinde si virginitas placet, non posse nuptias virginum
 » plicere, quæ hoc ipsum, quod tantoperè placet, cum fecerit
 » reddunt.

Sede eiusmodi argumenta talia sunt, qualia equi & canes si loqui possent, proponerèt, quippe qui nihil melius nouerunt corporis delicijs. at Christianos qualescunque, quibus regnum ecelorum patria est, vita præsens exilium, auctore Christus virgo de virgine, & virginitatis prædicator, mirum est potuisse eo modo argumentari; nam virgo Christiana non habet flores sine fructibus, immò fructum habet centesimum, cum coniugium non habeat nisi tricesimum, vt Patres colligunt ex cap. 13. Matth. vnde S. AUGUSTINUS libro de sancta virginitate, cap. 8. *Nulla, inquit, carnis fertilitas sanctæ virginitati, etiam carnis, potest comparari.* Et S. AMBROSIVS lib. I. de virginibus: *Conferamus, inquit, bonam mulierem cum vltimis virginum, tactet licet facunda se mulier nobilis partu, &c.* Et S. quoque HIERONYMVS in epist. ad Deme-

Demetriadem, & in epist. 22. ad Eustochiū, idem argumen-
tum fusè diluit.

Sed Erasmus non habuit fortè oculos, quibus fructus vir-
ginum conspici possunt: *Animalis enim homo non percipit ea
que sunt spiritus*, I. Cor. 2. Pari ratione nō est virgo Christia-
na vitis humi iacens, & putrescens, sed est vltimo nobilissimæ
adharēs, Christo desponsa, eiusq; spiritu grauida, vt pulchrè
docet S. Fulgentius in epist. 3. ad Probam, cap. 4.

Deniq;, virgo Christiana nō est rosa in frutice senescens,
aut vinum acescens, sed perpetuè florens, & vigens. Coniugia
enim marcescunt, & acescunt, quippe quæ finem habitura
sunt: virginittatis autem flos hīc incipit, & in futura vita per-
ficitur, vbi nemo nubit, sed omnes sunt velut Angeli Dei.

Porro, quod addit Erasmus, ex nuptiis virgines nasci, ele-
ganter refellit S. AVGVSTINVS libro de sancta virginitate,
c. 10. *Nam, inquit, ne illo quidem debent continentium meri-
tis se conferre coniugia, quod ex eis virgines procreantur. Hoc
enim non coniugij bonum est, sed natura, qua sic diuinitus in-
stituta est, et quolibet humano vtriusq; sexus concubitu sine
ordinato, & honesto, siue turpi, & illicito, nulla fœmina, nisi
virgo nascatur. Ita fit, ut virgo nascatur etiam de stupro, sacra
autem virgo nec de coniugio.* Hæc ille.

CAPVT XXXIII.

Soluitur obiectio quinta ex Conciliis.

 BIICIUNT aduersarij quoq; testimonia Conci-
liorum & Patrū, quæ tamen nullo negotio solui
poterunt. PRIMVM testimoniū est Concilij An-
cyrani, can. 19. *Quotquot Virginitatem pollicitam
preuaricati sunt, professione contempta, inter bigamos habe-
antur.* Hoc testimonium profert Ioannes Brentius in prole-
gomenis contra Petrū à Sotō, vt inde probet Matrimonium
post votum non esse peccatum, cū constet digamiam pec-
catum non esse. Sed malè Ioannes Brentius ratiocinatur;
nam Concilium non docet, eos, qui ducunt vxorem post vo-
tum, verè esse digamos, sed in pœnam peccati facit eos inha-
biles ad sacerdotium, ac si digami essent; ex eo autem quòd
eiusmodi homines à Concilio puniuntur, non potest colligi
ZZz 5 cos